

"כי הדם הוא הנפש"

"אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו" (פרשת נח ו' ד') נראה כי הכוונה ש"נפשו בדמו", כל עוד דמו בו נפשו בו. ולפי הכתוב בדברים י"ב כ"ג: "רק חזק לבלתי אכול הדם כי **הדם הוא הנפש** לא תאכל הנפש עם הבשר"

ולכאורה הדבר תמוה, כיצד ניתן להשוות בין הדם, שהוא גשמי, לנפש הרוחנית? ועוד, מה יש בו בדם שמקשר אותו לנפש הרוחנית?

בנוסף, ידוע כי האדם נקרא על שם האדמה, כי ממנו נוצר. שמו אדם, ניתן לו עד לבריאת האשה. ורק לאחר בריאת האשה, האדם נהיה לאיש. ככתוב, "ולזאת ייקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת", איש מלשון אש. והשאלה העולה היא מה עושה האשה, שלפני היווצרותה נקרא האדם – אדם, על שם האדמה, ולאחר בריאתה נהיה לאיש, מלשון אש.

ידוע כי בבריאה ישנם ארבעה יסודות, אדמה מים אש ורוח. אדמה, הגשמית ביותר, ורוח הרוחנית ביותר. ועל סדר זה, אדמה לאחר מכן מים, אש ורוח.

הבריאה כולה מורכבת מארבעת היסודות. וכל דבר בבריאה יכול להתחבר רק לדבר הדומה לו ולא לדבר הרחוק ממנו, ולכן אדמה לא תוכל להתחבר לאש, אלא באמצעות המים, ומים לא יוכל להתחבר לרוח, אלא באמצעות האש, וכן על זה הדרך.

האדם, גם הוא כשאר הבריאה מורכב מארבעת היסודות. מבואר בחז"ל שאדם מן האדמה, ע"י גיבול (לישה) של אדמה ומים. יסוד הרוח באדם היא הנשמה, כמו שכתוב "ויפח באפיו נשמת חיים", וכח האש באדם הוא בדמו, אשר כידוע, אש היא מקור החום בעולם, ודם מקור החום בגוף (זאת הסיבה שלאחר פטירה, גוף האדם מתקרר). בנוסף, צבע הדם הוא כצבע האש בשיא עוצמתו – כחול. וכשיוצאת הגוף לאוויר העולם היא מתקררת, וצבע דמה הופך לאדום כצבע האש בטמפרטורה סבירה. ונראה שזה גם העניין במה שכתוב "דם ואש ותמרות עשן", שהדם הוא כח האש, ועל ידו עולה תמרות עשן, הרוח.

ולפי האמור בעניין החיבור בין היסודות, מובן כי הנשמה אשר יסודה רוח, אין בכוחה להתחבר לגוף האדם, אשר מורכב מגיבול של יסוד האדמה עם יסוד המים, אלא רק באמצעות יסוד האש הטמון בדם. וזה ענין "כי הדם הוא הנפש", החיבור של הנפש הרוחנית לגוף הגשמי הוא אך ורק באמצעות הדם, אשר יסודו אש, ולכן בכוחו להתחבר מצד אחד לנפש הרוחנית, ומצד שני לגוף האדם הגשמי אשר יסודו מים ואדמה.

ובזה מבואר הפסוק הבא בפרשה, ו' ה' "ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם", זאת הסיבה שרציחה מכונה שפיכות דמים, בגלל שפירוד הנפש מן הגוף היא תוצאה טבעית של איבוד הדם, איבוד האלמנט שמקשר בין הנפש לגוף.

לאחר שבארנו את עניין הדם הוא הנפש, והבנו את הקשר שבין הדם לנפש, נחזור לשאלה השלישית, והיא לגבי שמו של האדם. אשר בתחילת בריאתו נקרא אדם, על שם האדמה כי ממנו נוצר. ולאחר בריאת האשה, נהיה לאיש. איש מלשון אש, ויש לשאול מדוע נקרא האדם מלשון אדמה עד לבריאת האשה, ורק לאחר בריאתה נקרא איש, מלשון אש.

האשה היא הראשונה הקרויה על שם האש, משום שיסודה הוא מכח האש. דבר שניתן גם לראות מכיוון נוסף:

דוד המלך אמר "אשתך כגפן פוריה", אשה נמשלה לגפן. דם אצל החי הוא הגפן אצל הצומח, כמו שכתוב בפרשת האזינו: "ודם ענב תשתה חמר". דם הוא מכוח האש, ויין הוא מכח האש. ולכן השוואה יין מתחמם מכח האש שביין. בנוסף, מקור הדם הוא כידוע בלב, וכתוב בתהילים ק"ד, "יין ישמח ללב אנוש". וגם צבעם דומה, דם הוא אדום ויין הוא אדום. וזה גם עניין הדמיון בין אשה לשיכור מין, שהאשה מצד טבעה דמעותיה קרובות, וכן השיכור מין קרוב לו הבכי. וכן מבואר ברבינו בחיי, שאשה נמשלה ליין שהוא הדם. ומבחינת שווה לשווה שווים ביניהם, האשה גם היא יסודה כח האש.

ולכן, כמו שבארנו כי הנפש מתחברת אל הגוף רק באמצעות כח האש שבדם, האדם בכוחו להתחבר אל הקב"ה רק באמצעות האשה שנמשלה לדם וכוחה כוח האש. ועל דרך זה מצינו אצל קרבן, שעל ידי אש המזבח, נהפך האדמה והמים של הקרבן לרוח, דהיינו העשן, וזה ענין ריח ניחוח לפני ה', ריח מלשון רוח, כמו שכתוב בפרשה "וירח ה' את ריח הניחוח".

וזאת הסיבה שאיש לא נקרא איש עד בריאת האשה, אלא רק אדם - משום שהיה מוגבל להיות מן האדמה החומרנית, עד שנבראה אישה שכוחה מיסוד האש, ורק על ידה יכול האדם להתעלות מן האדמה ולהיות לאיש. ואולי זאת גם הסיבה שלאיש, יש נקבה: אשה, אך למילה "אדם" אין נקבה, כי האשה מעצם בריאתה נמצאת בדרגה גבוהה יותר מהאדם.

והעניין האחרון שמתקשר לנושא הוא מאמר חז"ל בגמרא: "איש ואישה זכו שכינה ביניהם, לא זכו אש אוכלתם", ופירש רש"י ששם שמו יתברך י' וה', י' באיש וה' באישה, דבר המורה על השראת השכינה באיש ובאישה, אבל השראת השכינה יכולה להעשות רק באמצעות הבסיס, האש כמו שבארנו.

לסיכום, אמרנו כי הדם הוא הנפש, כמו שהנפש ביכולתה להתחבר לגוף רק באמצעות הדם, כח האש, כך האדם יכול להתחבר להקב"ה רק באמצעות האשה, אשר כחה הוא מכח האש. כלומר, תפקיד הדם הוא לחבר בין הנפש הרוחנית לגוף הגשמי, וזהו גם תפקיד האשה. לחבר בין האדם, להקב"ה. ולוואי שנזכה.